

LANDSLAKKEN LANGS SPOORDIJKEN

4a. AANVULLINGEN BETREFFENDE HET TRAJECT PURMEREND-HOORN

H.K. Mienis

Landsnails along railway embankments

4a. Additions concerning the section Purmerend-Hoorn

Follow up fieldwork along the southern part of the railroad track Purmerend-Hoorn, North-Holland, the Netherlands, revealed the presence of *Balea biplicata* and *Boettgerilla pallens*, two species not previously reported from these railway embankments.

Niet zolang geleden zag het vierde deel het licht in de serie 'Landslakken langs Spoordijken', waarin in vondsten langs het traject Purmerend-Hoorn behandeld werden (Mienis, 2004a). Indertijd werden enkele lokaliteiten in Purmerend en Kwadijk meerdere malen bemonsterd vanwege de aanwezigheid van enkele interessante soorten zoals de Gekielde loofslak (*Hygromia cinctella*) nabij de overgang Kogerdijk/Koogpad, Purmerend, en de Wijngaardslak (*Helix pomatia*) tegen over de "Purmer Eend" in Kwadijk (Gem. Zeevang). Deze vindplaatsen werden om dezelfde redenen opnieuw bezocht in 2003 en 2004. Bovendien werd een nieuwe lokaliteit tussen Purmerend en Kwadijk bemonsterd: een boompartij ten zuiden van de brug (N244) over de spoorlijn. Dit onderzoek heeft enkele interessante aanvullingen opgeleverd op de reeds bestaande lijst.

Lokatie: Purmerend, overgang Kogerdijk/Koogpad (127.9/503.4).

Op 24 september 2003 was de Gekielde loofslak nog steeds algemeen aanwezig op deze lokaliteit, maar op 14 oktober 2004 werd tevergeefs naar deze soort gezocht. Als compensatie konden op laatst genoemde datum de volgende nieuwe soorten voor de Kogerdijk/zuidoost-zijde van deze overgang geregistreerd worden: de Geribde jachthorenslak (*Vallonia costata*), de Grote clausilia (*Balea biplicata*), de Doorschijnende glasslak (*Vitrina pellucida*) en de

Kleine akkerslak (*Deroceras laeve*). De noordwestzijde van de overgang ter hoogte van het Koogpad leverde ook twee nieuwe soorten op: de Kleine akkerslak (*Deroceras laeve*) nabij het water, en de Zuidelijke akkerslak (*Deroceras panormitanum*) hoog op de spoorlijn.

Lokatie: boompartij tussen Purmerend en Kwadijk, ten zuiden van de brug (N244) over de spoorlijn (128.0/503.6).

Dit is een nog niet eerder bemonsterde lokaliteit, die langs de noordwestzijde van de spoorlijn ligt. Zij wordt naar het zuiden toe begrensd door zogenaamde volkstuintjes. De boompartij bestaat onder andere uit Wilde kastanje en Vlier. Onder de bomen ligt veel puin waarvan een deel weggezakt is in de bodem. Hier werden slechts een zestal soorten aangetroffen waaronder als voornaamste twee exemplaren van de Wormnaaktslak (*Boettgerilla pallens*), verder nog de Bruine blinkslak (*Aegopinella nitidula*), de Gevlekte akkerslak (*Deroceras reticulatum*), de Donkere wegslak (*Arion distinctus*), de Gewone tuinslak (*Cepaea nemoralis*) en de Segrijnslak (*Cornu aspersum*). Ongetwijfeld kunnen hier veel meer soorten aangetroffen worden.

Lokatie: Kwadijk, tegenover "De Purmer Eend" (128.2/503.8)

Langs de noordwestzijde van de spoorlijn en in de aan-

grenzende tuinen leeft een kleine populatie van de Wijngaardslak (*Helix pomatia*). Deze populatie bestaat reeds meer dan 20 jaar en wordt gevormd door nakomelingen van enkele exemplaren die oorspronkelijk uit Frankrijk kwamen en in een tuin op de Stationsweg # 10 werden uitgezet (Mienis, 2004b). Deze soort komt nu ook in een tuin op # 3 voor.

Op 24 september 2003, een regenachtige dag, werden langs de schuttingen van de aangrenzende tuinen en de spoorlijn heel veel exemplaren van de Bolle duinslak (*Cerņuella virgata*) aangetroffen. De aanwezigheid van deze soort werd bevestigd op 14 oktober 2004. Opvallend is dat het hier bijna uitsluitend om een licht bruine kleurvariëteit handelt.

Samenvatting

Veldwerk uitgevoerd in 2003-2004 langs het zuidelijk deel van de spoorlijn Purmerend-Hoorn heeft twee nieuwe soorten opgeleverd: de Grote clausilia en de Wormnaaktslak. Dit brengt het aantal landslakken dat langs deze spoorlijn leeft op 39.

Vooral het voorkomen van de Grote clausilia is interessant. Uit Groot-Waterland was zij tot nog toe vooral bekend van de IJsselmeerdijken. De vindplaats van deze soort nabij de overgang Kogerdijk (Purmerend) ligt dan ook vrij geïsoleerd (Mienis, in druk).

Hoewel ook het voorkomen van de Wormslak langs deze spoorlijn ook opvallend is, vormt zij minder een verrassing. In het verleden is zij reeds aangetroffen langs het voormalige tracé van de stoomtram Kwadijk-Edam (Mienis, 2000). Deze vindplaats ligt hemelsbreed

slechts 1 km meer naar het noorden. Ook in Purmerend zelf wordt deze naaktslak steeds vaker waargenomen (Mienis, ongepubliceerd).

Kunnen we nog meer slakken voor deze spoorlijn verwachten? Deze vraag kan bevestigend beantwoord worden, want nog steeds ontbreken in de lijst enkele kleine soorten zoals het Mostonnetje (*Pupilla muscorum*) en de Dikke korfslak (*Vertigo antivertigo*), soorten, die elders in Noord-Holland nog heel algemeen onder soortgelijke omstandigheden aangetroffen worden. Reden genoeg om het veldwerk in de komende jaren nogmaals te vervolgen.

Literatuur

- Mienis, H.K., 2000. Landslakken langs spoordijken, 2 Het traject van de voormalige stoomtram Kwadijk-Edam. Cor respondentieblad van de Nederlandse Malacologische Vereniging, 315: 103-106.
- Mienis, H.K., 2004a. Landslakken langs spoordijken 4. Landslakken langs het traject Purmerend-Hoorn. *Spirula*, 336: 3-5.
- Mienis, H.K., 2004b. De Wijngaardslak in Kwadijk: het raadsel is opgelost! *De Snip*, 25 (2): 4-5.
- Mienis, H.K., in druk. De Grote clausilia: een slak met een ingebouwde veiligheidsklep. *De Snip*.

Adres van de auteur:

National Mollusc Collection
Berman Building
Department of Evolution, Systematics & Ecology
Hebrew University
91904 Jerusalem
Israël
E-mail: mienis@netzer.org.il